

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Nekaj o novi vojaški postavi.

Namislili smo za na počitnice razpuščenim državnim zborom nekoliko besed poslati za slovo. Vendar to ni potrebno. Vsaj ga že njegovi lastni, nemški in madžarski, prijatelji začenjajo nemilo soditi. Očitajo mu, da je veliko denarjev stal, a malo ali ničesar opravil. No, in če ga kedaj ti njegovi prijatelji pokopljejo, tedaj se Slovenci gotovo ne bodemo jokali. Nimamo zakaj. Pač pa, zlasti kmetski ljudje precej čutimo bremena, katera nam je po svoji liberalni večini naložil. Danes spregovorimo o vojaški postavi, ki njo je izdelal l. 1868.

1. „Slov. Gospodar“ ni sploh nasprotnik nove vojaške postave. Bog varuj! Nova vojaška postava, dasi nalaga strahovita bremena, bila je potrebna. Kajti če vidimo, kako nemirni sosedi Prus vse, kar moškega premore, pod puško tišči in se zdaj vsemu svetu z 1½ milijonom dobro oboroženih vojakov grozi, potem bilo bi nespametno, ako bi roke križem držali. Nesrečna vojska bi nas huje zadela, nego nas stane kolikorkoli draga priprava na srečno vojsko, ki pa brez dobrih zaveznikov mogoča ni. Teh pa dobimo, ako se sami krepko na noge postavimo. Nova vojaška postava bila je potrebna. Da se zamore v marsičem popraviti in polajšati na primer gledè bogoslovcev, učiteljev itd., to se je že v državnem zboru poudarjalo in zahtevalo; vendar do zdaj — zastonj.

Nikder drugod, kakor ravno pri vojaški postavi, se ne vidi toliko jasno, kar je za cesarstvo — kmetski stan. Ogromno število vojakov, največjo krvo dačo, odrajtujejo kmetski ljudje. Celo pravično bilo je tedaj, da je nova vojaška postava na te ozir vzela ter njim nekoliko polajšanja dovolila. Sicer ni veliko a vendar nekaj; posebno če bi se gospodska hotela natančno od besede do besede držati postave. Ta pravi, da se ima vojaščine oprostiti: edini sin očeta ali matere, tudi nezakonske, potem edini vnuk dedeca ali babice in naposled edini brat popolnem osiro-

telih bratov in sester. To pa le tedaj, ako omenjene osebe, t. j. oče, mati, dedec, babica, brati in sestre sirote, ne morejo delati in se same oskrbovati. Vojaščine prost je tudi rekrut, ki ima svoje starejše brate pri vojaki, ali ki ima brate in sestre, kateri še niso 18 let stari ali neizvrtačljivo bolehajo. Tako beremo v novi vojaški postavi črno na belem. Vendar zdaj pristopi vojni minister in vse, kar se je polajžbe bilo dovolilo, zopet in precej oklesti in skrči.

2. Vsak namreč, kateri hoče svojega sina vojaščine oprostiti, mora po c. k. glavarstvu prošnjo vložiti pri vojaški komisiji za rekrutenje. V tej prošnji mora dokazati, da resnično ne more več delati in sam gospodariti. Slehera božja duša bi zdaj mislila, da bo prošnik gotovo uslišan, kedar vse dokaže, kar postava terja. Ali temu ni tako. Vojni minister je izdelal za vojaške komisije več dodatkov k postavi, ki so prav čudni. Minister pravi, da se le tistemu očetu sin pusti, ki nima toliko dohodkov, kolikor bi zanj potrebnih bilo, ali ki ne more blapcem in deklam več sam ukaževati, ali ki ne more posestva v najem (štant) dati. Kmetovalcu tedaj, ki je bolj premožen, ali ki še zamore s hlapeci in deklam gospodariti ali pa celo posestvo na 3 leta v najem dati, temu se sin vzame in med vojake vtakne, akoravno bi se mu po postavi imel pustiti.

To so resnično čudni dodatki! Vojni minister meni nič tebi nič sega v kmetsko gospodarjenje in svetuje posestvo na 3 leta v najem dati, to se reče: gospodarstvo na nič spravljati. Potem kateri kmet je že ubožen pred vojaško komisijo in kateri se ima še premožnim prištevati? Tega ne pove ne postava, ne minister, ne nobene kolendre. Kmet je tukaj blagi ali slabi volji komisije izročen. Zato se utegne zgoditi, da ena komisija koga, ki je bogat, za ubogega ima in mu sina pusti, med ko tem druga že za bogatega spozna, ki je ubog, in mu podporo starih dni pobere.

Po teh ministrovih dodatkih zamore tedaj časih levica vojaške komisije kmetu zopet odbiti, kar mu desnica vojaške postave dovoljuje.

Cerkvene zadeve.

Šmarnice „Naše ljube Gospe presvetega srca“ (ali knjižice za majnikovo pobožnost) pridejo te dni v Ljubljani pri H. Ničmanu na svitlo. Obsegale bodo poleg vsakdanjih premišljevanj tudi prihodbe, zglede. Spisal njih je g. J. Doleneč.

K presv. srcu Marijinem zdaj pogosto ljudje bežijo prosit pomoči, ker se uslišanja prošenj čudovito množijo. Tako je neka gospodična v Ljubljani pretečene dni hudo zbolela na vratu. Bila je v toliki nevarnosti, da je bil zdravnik njo popustil. Spoved je še opravila, toda sv. obhajila že ni zamogla prejeti. Duhovnik svetuje materi, naj se z nekaterimi molitvami obrne do milostljivega srca Marijinega. Prva dva dni je molila mati, dalje je že hčer zmožna bila moliti. Četrti dan je preminola vsa nevarnost. Hvala Bogu in pa naši ljubi Gospej presvetega srca!

V velikem cesarstvu Braziliji v južni Ameriki so tamošnji Katoličani imeli družbe sv. Rešnega Telesa, ki so imele veliko premoženja. Pred nekoliko leti je pristopilo mnogo udov, ki so bili skrivni frajmavreri. Pristopili pa so zato, da bi dobili denarje v roke. S temi denarji so potem grde časnike in veri sovražne knjige kupovali in med ljudi spravljali. Kedar so škofi zvijačno hudo dobili zapazili, tedaj so srčno in očitno vse frajmavreri izobčili in družbe sv. Rešnega Telesa prepovedali. To je frajmavreri hudo razkačilo. Ker so imeli v državnem zboru večino, zato so po cesarski sodnji zahtevali, naj škofi izobčenje prekličijo. Ker pa se to ni zgodilo, so frajmavreri dali vse jezuite iz dežele izgnati in 2 škofa v ječo zapreti: na ljudstvo pa, ki se je za svoje pastirje potegovalo — neusmileno strelati. Veliko njih je bilo umorjenih.

Slavjanski Bolgari na Turškem (6 milijonov njih je) se vračajo iz razkolništva k edinosti sv. katoliške Cerkve. Blaga reč bi že bila veliko napredovala, ako nebi Rusi in slednji čas tudi Prusi itd. Turke ščivali zoper katoličanstvo. Ali kjubu tem zadržkom se glasi vedno več Bolgarov pri kat. misijonarjih. Iz doposlanega nam pisma iz mesta Drinopolja poizvemo, da so ondi katoliške šole osnovane za bolgarsko mladež. Začela se je tudi gimnazija in seminarišče, kder se bodo domači duhovniki izrejali. Tako se bodo želje sv. Očeta Pija IX. začele uresničevati, ki so bolgarskim misijonarjem rekli: pojdite in izredite Bolgarom učiteljev in mešnikov. Kako nevedni so razkolniški popi, to vidimo iz tega, da je eden pridgal: sv. Mihael je več, kakor sv. Trojica. Nekdaj je ta imela veliko oblasti, ali zdaj je njeni sin sv. Mihael veliko bolj imeniten. Resnično, ubogo ljudstvo je potrebno katoliških mešnikov. Kdor zamore, naj podpira blago reč!

Novi ajdi sredi evropskih Kristjanov se kažejo na Pruskem posebno v Berlinu. Odkar imajo namreč civilni zakon, skoro polovica Luteranov ne da več svojih otrok — krstiti. Tudi v cerkvi poročiti se da malokdo. Katoličani pa, hvala Bogu, dopolnjujejo svoje krščanske dolžnosti zdaj ravno tako, kakor poprej. Potem takem bo Bismark s časom imel mesto Lutrovcev mnogo novih ajdov. Kako bodo ti neki prisegali?

Nek nevernik v gospodski suknji se je nad nekim duhovnikom zadr: „jaz nikoli ne grem k spovedi, gospod fajmošter, in sicer zato ne, ker nikoli ne grešim“.

Ta mu pa mirno odgovori: „jaz poznam samo dve vrsti ljudi, ki nikoli ne grešijo: to so tisti, ki še pameti nimajo in pa tisti, ki so njo zgubili!“

Gospodarske stvari.

Napajanje travnikov.

Dobro napajan travnik je za kmetovalstvo neizrečeno velika korist. Tak travnik daje o suhih in mokrih letinah velik in gotov pridelek in vtrjuje tako podlago gospodarstva namreč pridelek krme in napravo gnoja. Voda, zlasti taka, ki je skozi vasi in doline dalj časa tekla in se vseh sort gnojivnih snovi navzela, nadomestuje več ali manj gnoja. Kedar se voda prek travnika razceja, potegne zemlja vse one snovi, ki so v vodi raztopljene in so za rejo rastlin najbolj koristne: kali, fosforovo in amoniakovo kislino in jih za rejo rastlin do pravega časa v sebi hranuje. Napajanje varuje rastline tudi mraza in suše. Spomladi se travniki z napajanjem poznega mraza varujejo, ker voda brani, da se zemlja preveč ne ohladi. Če je pa slana padla, se more škoda s tem še precej zmanjšati, če se travnik z vodo napoji, predno je solnce izišlo in ga obsijalo. Slednjič prežene napajanje še škodljive rastline in živali, ali njihovo število vsaj izdatno zmanjšuje. Resje, gladež in podlessek na travnikih, pa tudi miši, krti in posebno mramorji se po napajanju preženejo.

Med vodo in vodo je se ve da velik razloček. Kolikor več gnojivnih snovi voda v sebi ima, toliko boljša je. Poljska voda s tanko prstjo in gnojnimi delki navzeta, ki od visečih njiv na spodnje travnike priteka, je se veda izmed vseh najboljša za napajanje. Pri večjih njivah je vredno pod njimi kos travnika pustiti, da se tako vredne snovi vodin spodaj vlovijo in travnikom ohranijo.

Potočnica je v obče toliko boljša, kolikor dalje je pred napajanjem travnika pritekla. Velikega vpliva so tudi posebne sorte gor, po katerih potok teče. Jalova je posebno voda, ktera skozi pešnato kamenje teče. Izvrstna je voda, ktera skozi vasi in sela teče. V takih potokih plava

skoraj vedno veliko gnojnice iz slabo napravljениh gnojišč. Odpadki obrtniški tudi pridejo dostikrat v take potoke. Studenčnica je večidel mrzla in trda in dostikrat rast trdih in ostrih trav pospešuje. Voda iz šotin in močvirnatih krajev ima raztopljene organske kisline v sebi in dostikrat škodljivo deluje, če ni pred napajanjem dolgo po plitvi strugi po kremenju tekla ali pa dalj časa po ribnikih stala.

Gospodarska dela meseca aprila.

V hiši in dvoru. Klet se mora izprazniti in prevetriti, žito premetati, lan posušiti. Ta mesec je najboljši čas platno beliti.

V hlevu. Začne se po času dajati zelena klaja toda sprevidno, meša se namreč suha klaja z deteljo, lucerno itd. Če se ovce v mokrem pasejo, je treba dobro paziti, da ne zbolijo. Prasetom za pleme se mora dobro pokladati.

V vrtu za zelenjavo. Seje se fenhelj, rona, selar, poletna redkev, pore, artišoke, grah, fižol itd. Spargeljnovе grede se delajo. Salata glavatica, bela repa, koleraba in rano zelje se presaja iz parnih ali gnojnih gredic na grede pod milim nebom.

V sadovnjaku. Nove drevesnice se delajo, narejene okopujejo. Marelice in breskve ob zidih in stenah se ponoči še morajo odevati in sploh proti severu varovati. Drevesa se na dalje požlahtnujejo, goseničje se obira in pokončava.

V vinogradu. O lepem vremenu se koplje, kolje stavi, trte, kjer je to navada, požlahtnujejo in trsovnicе delajo.

V hmeljniku. Hmelj se okopuje in gnoji in nova hmeljišča se napravljajo.

Na polju in travnikih. Jara setev se nadaljuje in sicer se seje: ječmen, jara pšenica, reč, ogeršica, mešana detelja, sočivje, lan, konoplje in sladko korenje. Krompir se zasaja. Na deteljo se gips ali mavec o mokrem vremenu potroša, žitne njive povlačijo. Na senokoše se napeljava voda, vendar ne sme dalje na njih stati nego dva ali tri dni. Dobro je ta mesec senokoše s pepelom gnojiti.

V ulnjaku. Panji se trebijo in bučele krmijo.

V ribniku. Ta mesec se ribi in mlade ribe za seme nastavljajo. Veči del rib se zdaj drsti in se toraj lahko lovijo.

V logu. Po zimi posekana drva se morajo iz loga pospraviti, plati grádti in lesno seme sejati. Drevesno seme se nabira in rahlo suši. Na škodljivo mrčesje, posebno na knaverje gre posebno pazno gledati in drevje, v katerem se je kaj takega zaredilo, posekati in hitro v kraj spraviti.

Na lovu. Divji petelini, kljunjači se streljajo in lesičja zalega se izkoplje.

Podlage za gruševa drevesa visoke rasti.

Za podlage t. j. take gruševe divjake, na ktere se žlahtne gruške cepijo za gruševa drevesa visoke rasti so le semiči takih žlahtnih gruševih sort priporočati, ki nimajo le močne, krepke rasti, ampak, ki so trdni in tudi v bolj mrzlih krajih še rastejo in storiyo. Taki semiči pa le iz pešek tako imenovanih gospodarstvenih grušek, ki so ali za mošt ali kuho ali sušenje, izrastejo ali pa tudi iz pešek krepkih lesnih grušek.

Semiči sledečih gruševih sort so se za podlage gruševim drevesom visoke rasti kot najboljši spoznali:

1. Navadna „moštnica“. Ima veliko pešek 8—10, semiči rastejo bujno, naredijo obilo tankih koreninic in tudi huđi mráz pretrpijo.

2. „Divja jajčnica“. Ima tudi mnogo pešek in daje lepe semiče.

3. „Pozna zelenka“. Tudi od te, ki ima obilo semena, se dobivajo lepi semiči.

4. „Švalska gruška“. Ima sicer malo pešek ali iz njih izrastejo krepki semiči.

Za splošno ravnilo sme tukaj veljati, da so peške od manj žlahtnih in trdnih dreves za seme prikladnejše od onih prav žlahtnih plemen.

Čebula (luk) in pore.

O važnosti čebule (luka) kot začimbe pri jedilih bolj natanko govoriti bi bilo ravno tako nepotrebno, kakor različne sorte opravičevati. Znano je namreč, da so po obliki in po barvi, potem po slajšem in milejšem ali pa po ostrejšem okusu zelo med seboj različne.

Navadna čebula je ali žoltobela, ali rudeča. Prva je milejšega okusa. Dalje je ploščnata orjakinja, potem okrogla orjakinja ali madejska čebula, ki je posebno sočna in sladka; vendar manj trpežna. Ze šekanim mesom nadeta, v meseni juhi mehko kuhana in potem v putu pražena je to izvrstna jed.

Krompirjeva čebula je čebula sajenica in s šalatami v rodu. Sme se zaradi velike rodovitnosti in tržpenosti priporočati za nasajanje. Jedna čebula zarodi na svojem korenu časih po 12—20 mladih čebulic jednake debelosti. Tak dobro obraščen čebulščak dostikrat $\frac{1}{2}$ funta in še več tehta. Ta čebula pa je tedaj, ko je navadna čebula že davno listje pognala, in vsa medla in že ne več za rabo v kuhinji, še popolnoma sočna in mesena tako, da njo iz tega ozira mnogo bolj obrajtati moremo, kakor navadno čebulo.

Če še pristavimo, kar pa naši lukovnjaki sami dobro vedó, da čebula na trgu prodajana, lep dobiček nese, *) kakoršnega maloktero drugo sočivje ali začimbje, tako mislimo, da smo imenitnost te rastline zadosti pojasnili.

Pore ali pravi luk se potrebuje kot začimba pa tudi kot ljubko dišeče sočivje. Imajo ga toliko bolj v čišlih, kolikor višji, daljši in močnejši je beli koreninski vrat.

Čebula najbolj stori v lahki, prhki zemlji postavim v peščeni ilovici, ki je bila leto poprej z ovčjim gnojem pognjena. Čebula postane toliko lepša in slajša, kolikor je podnebje in vreme milejše.

Zemljišče se mora že jeseni poprej popraviti in pred setvijo spomladi le bolj po vrhu prekopati. Če ni zemlje že leto prej pripravljene in se mora jeseni na novo gnojiti, tako je treba ko-

*) Nekateri lukovnjaki okoli Dornove in Borovcev pod Ptujem spečajo po 100 glđ. na leto.

likor mogoče najbolj starega gnoja vzeti, ki se le plitvo podkoplje, ali pa se frišen gnoj na njivo v jeseni potrosi in v spomladi zopet pograbi.

Dostikrat se navadna čebula dveletnemu obdelovanju podvrže. Jeseni se najdrobnejše, kakor črešnja velike izberejo in spomladi v zemljo posadijo, kakor se to s krompirjevo čebulo dela. Tako se pridela posebno debela in lepa čebula. Da se taka čebula sajenica dobi, se seme prav gosto seje in se potem, ko je listje ovenelo in ožoltnelo, iz zemlje vzamejo in do spomladi hranijo, za sajenje.

Če je pa komu jednoletno obdelovanje ljubše, tako se seme redko in na široko seje, še boljše pa v plitve brazde s prstjo za palec debelo zagrne in potem dobro natlači, kar je sploh pri vsaki setvi čebule potrebno. Setev po vrsti ima to prednost, da se ogon, dokler čebula še raste lahko med vrstami obdeluje, kar se pri setvi na široko manj lahko izpeljati da. Tudi žetev se s tem, da je čebula po vrstah sajena, dosti zljajša.

Pristaviti moramo še, da se debela čebula posebno madejerska prve dni meseca marca v tople grede poseje in potem meseca aprila presadi. —

Semena raznih sort čebul priskrbuje vsak semenski trgovec. Tu v Mariboru g. Berdajs.

Kako se naredi navadni steklarski klej.

Vzemeta se dva dela svinčene belobe in jeden del krede, to se z lanenim oljem dobro premesi, da nastane testo, katero se potem tako dolgo gnjete in tepe, da popolnoma voljno postane in se raztegniti da tako, da se ne pretrga, in to je navadni steklarski klej.

Sol je pri živinoreji velike vrednosti. Sol namreč pospešuje prebavljanje. Zato je dobro, ako gospodar posebno staro, zaleženo, slabo posušeno krmo soli. Tako se naj boljše v okom pride hudim nasledkom slabe klaje. To se kmalu pokaže v večji živahnosti živali in pa v tem, da veliko rajši je. Krave mlekarice dajajo več in bolj okusnega mleka. Vendar preveč soliti je škodljivo. Več kakor 12 gramov za konje, 20 pri govedih, 2 pri ovcah in svinjah se na dan ne sme porabiti. Navadno se sol v vodi raztopi, in s solno vodo se potem klaja škropi.

Sejmovi meseca aprila (po koledarčeku) 1. aprila pri sv. Barbari v Halozah in v Lembergu; 5. aprila v Mozirji; 16. aprila v Kozjem; 23. apr. v Hočah, na Laškem, pri sv. Jurji v slov. goricah, pri sv. Jurji na Pesnici, pri sv. Jurji pod Rifnikom in v Ptujju. Potem 2. sredo po Velikinoči na Vranskem, v pondeljek po beli nedelji v Vojniku, v Rogateu in pri sv. Lenartu v slov. goricah; 3. pondeljek po Velikinoči v Šmarji; v pondeljek po sv. Jurji v Konjicah in pri sv. Jakobu

na Dolih; 5. soboto po Velikinoči na Hajdini in 1. maja na Ljubnem.

Dopisi.

Iz Mariboru. (Kaznovana drznost — hranilnica — nasipavanje cest.) Nek drzen paglavец se je po mariborskem mostu potepal in cigaro kadil ter se mimogredočim rugal. Zdaj mu pride brezbožna misel v glavo. Spleže na precej veliko iz kamna sekano podobo sv. Janeza Nepomuškega. Hotel mu je cigaro v usta vtaknoti, češ, naj svetnik tudi tobaka pokusi. Vendar hitro kakor da bi z očmi vtrnil, se po podobi spelja in pade veliko sežnjev globoko raz mostnega predzidja na tla. To pa tako nesrečno, da si je noge in roke polomil. Pomnil bo svojo žive dni, da se iz božjih reči ne gre norcev delati. — Tukajšna hranilnica ali mestna šparkasa je te dni izdala tiskan račun. Iz njega poizvemo, da se je lani vložilo 1,754.654 fl. 96 kr., izvzelo pa 1,820.341 fl. 57 kr., tedaj se je moralo izplačati 65.686 fl. 61 kr. več, kakor se je vplačalo od vložnikov. Sploh število vložnikov je padlo za 4 leta nazaj. Kajti pred 4 leti njih je bilo blizo ravno toliko, ki so denarje vložili, kakor letos. Vendar je še imela hranilnica 44.661 fl. 78 kr. čistega dobička. Zaloga je tedaj na 255.343 fl. narastla. V 13letih obstanka mariborske hranilnice je se pri njej vložilo blizo 13 milijonov in zopet vzdignilo 10 milijonov goldinarjev. — V soboto 10. aprila od 10—12 ure bo v uradnici mariborskega okrajnega zastopa dražba za navažanje šotra za ptujsko in oreško-meljisko cesto. Na ptujski cesti se potrebuje 130 znanih štiroglatih kupov šotra. Do 15. sept. se ima navoziti. Na drugo cesto pa pride od graškega predmestja do blizo sv. Petra 250 enakih kupov.

Od sv. Petra pod Mariborom. (Zadnja fajfa.) V Ruperčah se je dolgo časa zdržaval berač J. Pavalec. Ni bil samo na telesu revež, temuč tudi na duši. Dolga leta že ni opravljal sv. letniške spovedi. Njegovo pohujšljivo in grdo življenje je primoralo predstojnika beraču zapovedati, da naj zapusti hišo nekega posestnika. Vlačil in potepal se je potem po okolici; 23. sušca pride v Vodole k nekem viničarju proseč, da bi se smel nekoliko ogreti. Bilo mu je dovoljeno. Potem še prosi za kak dar. Pošten viničar mu hoče dati krajcar, pa berač reče, naj mu da raji „eno fajfo tobaka.“ Tudi tota se mu podeli. Zdaj revež odide. Drugi dan ga najdejo ljudje na stezi — mrtvega, ne daleč od omenjene viničarije. Ne ve se gotovo ali je revež zmrznil — noč med 23—24. je bila pri nas silno mrzla — ali ga je zadel mrtvoud. Pri tem človeku se je zopet pokazala stara resnica: „Kako življenje, taka smrt.“ —

Od sv. Tomaža pri Veliki nedelji. Narava nam res nič kaj veselega ne obeta. Vse je drugače kakor je inda navadno ob Veliki noči bilo.

Kamor se človek ogleda, povsod vidi vse suho in segnito zavolj snega, ki že 4 mesence leži. Po njivah in vinogradih je res nekoliko skopnel, po grabah in po sevrih straneh pa še ga je dovolj. Ozimino nam je močno poškodoval. Nekteri tudi pravijo, da je vinska trta pozebla. Delati dozday nismo mogli skoro nič, ker je zemlja zmrznjena. Nekterim tudi klaje za živino pomankuje. Vsaka stvar se pritožuje čres hudo zimo. Res je vse žalostno, in vesela spomlad jako po malem stopa k nam; vendar pa zamorem tudi nekaj veselega pisati. Pri nas je bila navada, da so fanti na Vu-zem celi dan okoli cerkve streljali, kakor da bi vojaške vaje imeli. Celo božjo službo so motili. Naši č. duhovniki so si mnogo prizadevali streljanje odstaviti; celo ostre besede so izgovarjali, pa vse bilo je za badavo. Letos pa so v obče spoštovani g. kaplan pri velikonočnem izpraševanju, faute s prijaznimi besedami in prošnjo nagovorili to nespametno delo popustiti, in fanti so njih tudi ubogali. Lepa beseda lepo mesto najde.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vsako zvesto avstrijsko srce je radost občutilo, kedar je zvedelo, da so svitli cesar znanega liberalnega kokota, vojvoda ustavakov in prvaka vseh nemčurjev in zagrizenega sovražnika Jezuitov in sploh katol. Cerkev, bivšega ministra Giskro sramotno bacnili in mu za vselej cesarski dvor prepovedali. To pa zavolj drzne umazanosti, ker se ni sramoval še pred sodnijo bahati se, kako je kot ministr 100.000 gld. od Ofenheima prejel in v žep vteknil. Visoko je letal pa nizko padel. Še pred smrtjo je umrl. — Tako pada ustavakom steber za stebrom — večjidel sramotno. Tudi sedanji ministri so nekako plahi zavolj temne njim bodočnosti. Banhans je na Laško potegnil. Glaser se poteguje za mesto profesorja na novem vseučilišču v Črno-vicah. Unger bi rad postal predsednik novi upravniški sodnji. In knez Auersperg je poslanstvo v Solnogradu odložil. To kaže, da se ministri na odhod pripravljajo. Na Dunaji se govori, da nastopi novo krepko in ostro ministerstvo, kteremu bo duša general Koller, ali pa nekdajni, tudi kot liberalec znani cesarski namestnik v Trstu baron Kellersperg. Gledé volilnih pravic pri českih velikih posestnikih se je poslednji čas toliko umazanih in strahovitih nedostojnosti razvedelo, da je vlada sama ukazala ves imenik velikega posestva pregledati. No, in to utegne naše ustavaške liberalce hudo pobiti. Kajti svet se utegne prepričati, da so le z denarjem pri poslednih volitvah zmagali. Sploh pa se liberalcem zaporedom nesreče godijo. Ravno zdaj je ves Dunaj po koncu in se jezi nad svojim mestnim svetovalstvom, ki se je sploh dozday obnašalo kot cvet vsega liberalizma. Dalo je namreč na mestne stroške zidane vodotoke napraviti. Više 20 milijonov so koštali.

Zdaj pa se kaže, da so za nič; tako slabo in površno se je zidalo. Dunaj pa strada vode.

Državni zbor je še v naglici, preden se je na počitnice razšel, celo kopico novih postav sklenol pa tudi z denarji delal, kakor da bi se Bog vedi kako lahko dobivali: 100,000 fl. za most črez Donavo, za boljše uredjenje žandarjev 100,000 fl., za znotranjo opravo neke dunajske cerkve 69,000 fl., za dunajsko vseučilišče 4500 fl., za tehničko šolo v Gradcu 86,000 fl., za novo šolo v Trstu 130,000 fl., za nek zbor nemških prirodoslovcev in vračnikov v Gradcu 10,000 fl., za pokončanje knavrov na Českem 50,000 fl., za vladine upravne stroške 60,000 fl. itd.

Mladočehom se očita, da so od vlade prejeli 50.000 fl. za volilne homatije — in vendar so propadli. To je res grdo, da težko verujemo.

Madžarski ministri namerjavajo ogrski državni zbor razpustiti in za pasje dneve razpisati nove volitve. Bržej ko ne se bode volilci veliko potili in — pretepali. Vsaj dozday še nobena madžarska volitev ni bila brez tepenja.

Vnanje države. Nemškemu cesarju zdaj vedno svetujejo, naj potuje na Laško z Bismarkom, ter obišče tamošnjega kralja Viktorja Emanuela. To kaže, da se Prusi bojijo, da bi se njim stari zaveznik Lah nebi izneveril. Kajti na ovo potovanje poprej niso toliko tiščali, kakor zdaj, ko so se naš svitli cesar resnično podali na Laško. Sploh pa Bismarkovei vedno tuhtajo, kako bi svoje katoliške sobrate še bolj stiskali in novih postav zoper katoličanstvo izumili. Te dni se je po svetu raznesla novica, da bi Bismark papeža najrajši v Rimu tako imel ostro zavarovanega, kakor doma kardinala Ledohovskega v Ostrovski ječi. Pisal je namreč Lahom, naj papežu zabranijo zoper prusko trinožtvo govoriti, pisati, zveste škofo, duhovne itd. zavolj marterniške srčnosti hvaliti. Vendar Lahi mu niso vsega po volji storiti hoteli.

Na Francoskem imajo zdaj veliko opraviti z volitvami za starešinstvo. Tudi pravi kralj francoski, ki pa kot grof Chambord blizo Dunaja stanuje, je svojim prijateljem ukazal, naj se volitve udeležujejo.

V Španiji je sloviti general kralja Karl-a VII. srčni Saval nasprotne Alfonziste premagal in njih 11.000 v majhno mesto zaprl, kder njim utegne živeža in streljiva zmanjkati.

Na Laškem so zdaj posebno v Padovi in Benetkah pripravljeni našega svitlega cesarja sijajno sprejeti. Iz Benetek njih bo veliko brodovje spremljalo v Pulj.

Srbski knez je skupščino naglo razpustil, ker se z ministri nikakor ni mogla porazumevati. Slišimo, da dežela ni ravno nezadovoljna s tem. To pa bodemo najboljše videli črez 4 mesence, kedar se bodo vršile nove volitve.

Za poduk in kratek čas.

Luč krščanstva pri panonskih Slovencih.

(Spisal Jak. Gomilšak.)

III.

Obilno sadu je rodil trud škofa Teodorika in njegovih pomagačev misijonarjev pri Slovencih. On ni imel stalnega sedeža, temuč potoval je od vesi do vesi, stavil, kjerkoli mogoče, hiše božje, in jih oskrbel počasoma tudi z domačimi duhovniki. A deloval ni le z naukom in opominom, ampak tudi z lepim krščanskim izgledom, tako da je postal pravi oče in ljubljeneec narodov. Vrta podpora so mu bili slovenski vojvodje, katerih je nekoliko ondi vladalo ljudstvo, in ž njimi mejni grofi, ki jih je cesar postavil v obrambo dežele zoper sosedne sovražnike.

Ko je okoli leta 822. umrl mnogozaslužni škof Teodorik, pride na njegovo mesto Oton, pobožen in vreden mu naslednik. Po smrti tega blizo do leta 859. vodil je krščanske Slovence škof Ožbald. Za njim pa niso dobili več lastnega višega pastirja, ampak solnograški nadškof Adalvin oskrboval je to službo osebno. —

Dasi se je tedaj v tem času mnogo Slovencev poprijelo krščanstva, vendar ostalo še je med njimi tudi dokaj poganov. Vzrok temu je bil prvi, da se solnograški duhovniki, vero oznanujoči, niso dovolj naučili slovenskega jezika, in jih torej ljudstvo ni razumelo; drugi vzrok pa, ker so začeli sčasoma nemški nadvladarji, vzlasti po smrti cesarja Karola (814), podložne sebi Slovence hudo tlačiti, tako da so se slednji večkrat vprli. Da, doljnopanonski mejni grof Ljudevit, mož velike srčnosti in bistrega uma, sklenil je Slovence popolnoma osvoboditi; toda po mnogoletnih vojskah je slednjič propal in moral dati življenje.

Tudi od zunaj prišedši sovražniki, kakor Bulgari so večkrat po teh krajih hudo razsajali, tako da je šel v teh nemirnih časih razvitek vere in blagostanja pri Slovencih povsod rakovo pot.

Med tem privede roka previdnosti božje med njih preblagega moža, da mu je v zgodovini posvetnih vladarjev težko najti enakega. Ta mož je Privina, poprej vojvoda Moravljanov, pa od ondot pregnan po svojem vladoželjnem, še poganstvu vdanem bratu Mojmiru leta 828. Privina, ko je po solnograškem nadškofu v pravi veri podučen in tudi krščen bil, poda se z malim številom zvestih privržencev k dobremu znancu Radbodu, mejnemu grofu v gornji Panoniji. Ali ni mu tukaj bilo miru, moral je blizo dvanajst let mnogo preganjanja in trpljenja prestati, od kraja do kraja se seliti, iz ene dežele v drugo bežati. Slednjič najde vernega prijatelja, grofa Salaha, kateri spretnosti nja duha in sreca spoznavši, ga priporoči cesarju Ljudevitu „pobožnemu“. Blagi cesar mu brz prepušti velik del panonske zemlje, kjer so stanovali Slovenci, okoli leta 840 v lenstvo ali fevd, in po-

zneji, ko je vidil nja modro vladanje, celo v lastnino. Ta nova vojvodina je obsegala menda vsosedanjo veliko županijo Zalavarsko, velik del železnogradske, del vešprinske in somočke na Ogrskem, pa dalje tudi gotovo prelepe pokrajine slovensko-štajerske med Muro in Dravo blizo do Maribora, t. j. do gorotanske meje. Tej obširni rodovitni domovini Slovencev postal je tedaj Slovan Privina vladar, in veselja zaigralo je našim praočetom srce. Kajti prišel je z novim vojvodom v milo očetnjava angelj miru in svobode, lepi cvet pognala je omika, veličastno je zasvetila zvezda krščanstva.

Prepotovalši deželo izvolil si je Privina sedež kraj reke Sale ne dalječ od Blatnega jezera. Ondi začne zbegane Slovence zbirati, in postavi ž njih pomočjo na močvirnatem kraju sredi velikih logov mesto in grad, ki mu da ime Salavar. Izvolil si je ta kraj zarad varnosti pred napadi sovražnikov; v ta namen tudi mesto utvrdi.

(Dalje prih.)

Miha Liml, zmagovit vojak v turški vojski.

(Smešnica, spisal Lovro Stepišnik.)

Bil je svoje dni celo velik orjašk človek. Oča mu je bil Lahon, mati Nemškuta, stric Madžaron boter pa Buzaron; vsi liberalne ere, čem reči: vere. Njegov oče je nosil lorbek in laške slaščice, mati pa je prodavala brusne in kresilne kamne. Stric je bil drotož-pungvoflik. Vsi bili so gorki častilci starodavnega, ajdovskega boga Bahuza. Odgojen je bil v liberalni veri in je postal jako goreč častilec Bahuza, boga vseh pijancev in dobroživcev. Zrastel je ta Liml nekoliko večji od drugih ljudi. Kedar je do vina prišel, tedaj ga je skozi grlo pognal kakih 10 do 12 bokalov; in to mu je bilo: vino pokušati. Za južino je potreboval hleb kruha, velik kakor največji redos (radoseja). Kedar se je najedel in napil, tedaj si je vlegel, naj rajši za kak grm proti solncu. Muhe in drugi mrčesi so ga posebno ljubili.

Nekega sila sparnega dne je ležal v senci. Obleka se je na njem kar lesketala same nesnage. Bila je videti, kakor da bi bila od lončarja nalošena. Ker se je hudo potil in nesnage dišal, zato so ga muhe hudo nadlegovale. Začel je po njih mahati. Kmalu njih je pobitih naštel „zipcig“ (70). Nek fantalin ga je skrivaj gledal ter bližavši se, Limlnu rahlo s kredo na klobuk zapisal, da njih je 70 ubil. Liml nevedoč za številko na klobuku, je vstal in šel svojo pot. Pojdoč si je pel, kakor je slišal brambovce (frajvildigarje): Kar smo mi brambovci — Nismo več cagavci — Volje smo židane — Dobro nam gre itd.

Kedar so zopet brambovce lovili za vojsko s Turkom, tedaj so tudi Limlna vjeli. Videvši na njegovem klobuku zapisano, da njih je 70 ubil, bili so veseli, da so tako hrabrega človeka dobili za vojsko proti Turkom. Izvolili so ga za ban-

deraša. Kedar so ga na konja spravljali na eni strani, njim je na drugi raz konja padel. Potem so mu lojtro h konju postavili ter ga na konja s štrikom (vrvjo) privezali. Bandero so mu tudi privezali. Tako so se spustili v vojsko zoper Turka.

Ko so Turki na naše strelali, njih je Liml začel kregati, hudo vrešati in upiti, zakaj da tako nespametno strelajo in toliko naših ubijajo. Zdaj da naš poveljnik znamenje, da mora krdelo vojakov, kateremu je bil Miha Liml banderaš, v ogenj na Turke. Naglo planijo na nje. Ko je Limlnov konj ž njim mimo lesenega križa letel, se je Liml hitro prijel za križ in ga izdrl. Konj pa je vse eno naprej dirjal s križem, z Limlnom in z banderom proti Turkom. Ko so Turki videli, da nese orjaški banderaš grozno velik križ v rokah, so se ga splašili in se v beg spustili. Ali Liml in njegovo krdelo, dirjali so naprej, da so Turke dohiteli. Liml je strahovito mlatil po Turkih. Več njih je pobil, kakor vse svoje žive dni poprej muh po svojih naloženih hlačah. Tudi vjeli so Turkov še enkrat toliko, kakor je naših bilo namreč: 30,000 mož. Turška vojska je bila slavno končana. Limlna pa je tedajšnji naš general cesarju predpostavil. Razložil mu je tudi velike njegove zasluge, posebno, da je s svojim lesenim križem večjidel on sam Turke premagal. Cesar mu je dal svitlo medalijo in penzijo za 2 moža. Bogato obdarovan se je vrnil na svoj dom. Tukaj je pravil, kar je pri vojakih doživel n. pr. kako se je eksercirati učil, kako je časih tepen bil, da so mu uši pod jopičem erkale itd. Naj rajši pa je pil in pel: „Ni goršega gospoda — Ko lemerški grof — K' ma štulasto kapo — No hlače na n' knof.“ ali: „Lemberški rihtar na pragu sedi — Hlače obrača — In tolče uši.“ Kedar je bil posebno dobre volje, je zapel Kurentovo pesem, ki je bil bog plesavcev, pijancev in dobroživev:

Sveti Kurent cvirn prede, hoj, hoj, hojaja.

Kaj pa bodeš s cvirnom včini? i. t. d.

S cvirnom bodem žakle šival. i. t. d.

Kaj pa bodeš z žaklom včini? i. t. d.

Z žaklom bodem žir pobiral. i. t. d.

Kaj pa bodeš z žirom včini? i. t. d.

Z žirom bodem svinje pital. i. t. d.

Kaj pa bodeš s svinjo včini? i. t. d.

Svinsko meso kupal, pekel. i. t. d.

Kaj pa bodeš s mesom včini? i. t. d.

Z mesom bodem, ljudi hranil. i. t. d.

Zakaj bodeš ljudi z mesom hranil? i. t. d.

Ljudi mi bodo hišo stavli. i. t. d.

Kaj pa bodeš v hiši včini? i. t. d.

Po zimi bom za pečjo sedel. i. t. d.

Zakaj pa boš za pečjo sedel? i. t. d.

Za pečjo bom pogačo hrustal. i. t. d.

Kaj pa bodeš za tem včini? i. t. d.

Vince bodem žejen pival. i. t. d.

Kaj pa bodeš za tem včini? i. t. d.

'Z knjižic bodem pesmi peval. i. t. d.
Kaj pa boš po pesmih včini? i. t. d.
Po pesmih bodem sladko spaval. —
Angelj bodi varih moj — nocej.

Razne stvari.

(*Vojaški komisiji*) za letošnjo rekrutenje bodeda pri nas vojaščine oproščevala in potem novince izbirale po sledečih mestih in dnevih: 1. komisija v Slovegradu (Mahrenberg) od 5.—7. aprila; v Šoštanji 9. in 10. aprila; v Mozirji (Gornji grad) 12. in 13. aprila; na Vranskem 14. aprila; v Celji (mesto) 17. aprila; v Celji (okolica in Laško) od 17.—24. aprila; v Brežicah (Sevnica) od 26.—28. aprila; v Kozjem 30. aprila in 1. maja; v Rogatecu 3. in 4. maja; v Šmarji 5. in 7. maja; v Konjicah od 10.—12. maja; v Sl. Bistrici 14. in 15. maja. — 2. komisija v Ptujih od 6.—10. aprila; v Ormužu 12. in 13. aprila; v Ljutomeru (Gornj. Radgona) 14. in 15. aprila; v Cmureku od 20.—22. aprila; v Mariboru (mesto) 1. maja; v Mariboru (okolica in št. Lenart) 3.—10. maja.

(*Narodna ptujska čitalnica*) napravila bode mesca aprila dve večji zabavi. Prvo dne 4. aprila: a) tercet s citrami, goslami in glasovirom, b) izvirna šaloigra v dveh dejanjih: „Kteri bo?“ c) čveterospev, vodi g. prof. Glazer d) mali ples. Drugo dne 25. aprila: a) govor g. prof. Glazerja v muziki, b) deklamacije, c) ples.

Začetek je vselej ob 8. uri zvečer. Odbor.

(*Zavoljo osepnice*) je c. k. glavarstvo vsem predstojnikom po hočki, slivniški in frauheimski fari ukazalo, mrliče kmalu v mrtvašnico prenesti, stanovanja takih mrličev izsnažiti in z borovinjem in jesihom očistiti, slamo, na kterih je boleni ležal pa uničiti dati itd. V potrebi se zamorejo žandarji poklicati.

(*Pri Ormužu in pri Oplotnicah*) pod Pohorjem so zadeli v tamošnjih smrekovih gozdih na smrekovega lubadarja ali knavera. Posebno v velikem številu so ga našli pri Oplotnicah. Treba bo tedaj paziti, da se mrčes preveč ne zaplodi. Letos je nevarnost tem večja, ker je sneg veliko drevce polomil. Tedaj le mogoče hitro iz gozdov iztrebiti natrt in podrt les!

(*Mlinarji*) štajerski, koroški in kranjski imeli so v Gradcu shod in sklenoli, da bodo počenši od 1. oktobra naprej moko prodavili po novi meri in vagi. Nekaj enakega namerjavajo tudi krčmarji in vinotržci.

(*Nagla smrt*): v Gradcu je pijan človek pogrebce srečal. Smejè njim kaže: „mene še ne dobite kmalu.“ Toda le nekoliko stopinj še tava naprej, in se zgrudi na tla — mrtev.

(*Nepoznan hudobnež je užgal*) dvojno veliko gospodarsko pristanišče posestnika Fr. Gajšeka v Bukovcih pri Celji.

(*Naše glažutarstvo*) hodi rakovo pot. Vedno menje steklovine ali glažutarskega blaga se izvažajo

v jutrove kraje, kamor se je poprej veliko spečalo. Nemški in francoski glažutarji nas izpodrivajo. Kriva je temu, kakor nekateri pravijo, južna železnica, ker preveč poštne računi za stekleno blago. Za pošiljatev v Benetke se menje plačuje, kakor v dosti bližnji Trst. Med tem nas pa Nemci čez Benetke in Črnovice, Francozi pa čez Marseille prehitijo.

(Pogorela je) v Remšniku g. Fr. Knap-u hiša s pohištvo in hlev. Škode je 1200 gld., zavarovanih pa 350 gld.

(Požar pri sv. Antonu na Pohorji) je pokončal g. Jur. Lorenzi-ja (Smode) hlev in pristanišče. Živino so oteli. Gospodar ni bil zavarovan.

(Licitiranje ali dražbe) svojih posestev pripuščajo: Anton Roman v Rušah 2. aprila, vrednost 2610 fl. — Janez Hofbauer (Štefan) v Šmarji 6. aprila, vrednost 7300 fl. — Andrej Aplinc v Lobnici 5. aprila, vrednost 3820 fl. (3. krat). — Liza Meringer v Frauheimu 5. aprila, vrednost 780 fl. (3. krat). — V sodnijski kanceliji na Ptuju: 26. aprila Marija Bratušek iz Brezovic, vrednost 650 fl. — 30. aprila Terezija Potočnik iz Pobrežja, vrednost 2645 fl. — 2. aprila Andrej Pall na Bregu, vrednost 3190 fl. — 30. aprila Jož. Turk iz Vel. Varnice, vrednost 1258 fl. — 19. aprila Jož. Sisinger iz Hodoš, vrednost 1050 fl. — Potem Matija Kosjan v Babnercih 23. aprila, vrednost 530 fl. — Franc Matjašič v Trnovcih 14. aprila, vrednost 925 fl. (pri sodnji v Ormužu. — Neža Bauhnik v Slivnici 9. aprila, vrednost 3968 fl. — Jak. Schöpf v Obrišu 10. aprila, vrednost 900 fl. — Fr. Koritnik v Pohanci 13. aprila, vrednost 500 fl. (3. krat).

(Za družbo duhovnikov) so nadalje vplačali čč. gg.: Cizej Franc 22 gld., Martinko 11 gld., Juvančič in Kukovič po 1 gld. (letn.); neimenuvan svetovnjak 5 gld. Dobro nam došel on in njegovi nasledniki! Hvala!

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	60	4	25	5	—	4	20
Rži	4	10	3	40	4	—	3	10
Ječmena	3	70	3	—	2	40	2	50
Ovsa	2	20	2	—	2	60	1	95
Turšice (koruze) vagan .	3	—	2	75	3	20	2	50
Ajde	2	60	2	45	3	—	2	20
Prosa	3	50	3	10	3	20	—	—
Krompirja	2	10	1	80	2	—	1	60
Sena cent .	1	80	2	—	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	20
„ za steljo	—	80	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine	—	28	—	24	—	26	—	24
Svinjetine	—	29	—	24	—	36	—	28
Slanine	—	34	—	32	—	36	—	30

Loterijske številke:
V Trstu 27. marca 1875: 29 8 1 47 39
Prihodnja srečkanje: 10. aprila 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	71	30
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	238	50
Ažijo srebra	104	45
„ zlatá	5	23

1—2

Oznanilo.

F u n t

teletine po 20 kr.
govedine in svinjetine
po 22 kr. kakor poprej po 24 kr.

prodaja

Jožef Bauman,

v poštni ulici v Staudingerjevi hiši.

V Mariboru, 1. aprila 1875.

Pozor posestniki!

Bo nas vendar kmalu zima zapustila, ktera nam je toliko lepega drevja pokončala; zato urno na delo, sadit žlahtnih drevov; imam še tudi letos več stotin žlahtnega sadnega drevja, več tisuč zdravega rožja in mnogo število cepik, (tudi zastonj za učitelje če stroškov ni.)

Za oddati še imam velike angleške ovce in svinje za pleme in če kdo želi, vino, slivovico, razna semena, pošlem.

Še eno!

zdravniki, trgovci in drugi podvzetniki.

Blizo cerkve sv. Benedikta je lepa prostorna hiša in drugo poslopje z zemljiščem vred na prodaj, posebno pripravna za kakega zdravnika, ali za trgovca, krémara, peka, mesara itd.

Naročila prevzame naš narodni trgovec g. M. Berdajs v Mariboru in

Dominik Čolnik,

posestnik na Drvanji.

2—2

Oznanilo.

2—2

Več stotin 3—4 let starih žlahtnih jabelčnih drevov najboljših sort, grušk, črešenj, orehov po 40—10 kr. drevesce, se ponujajo na prodaj.

Maribor, Kasinogasse № 170.

Ponudba.

2—3

Trštvo z moko in prekupčija ali protič (grajžlarija) v Mariboru na jako obljudnem in obiskovanem mestu se zamore takoj rešiti s pohištvo vred.

Bolj natančno se zvé v tiskarni g. Pajka.